

РЕШЕНИЕ

**на Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства
за резултатите от извършеното оценяване по процедура за програмна
акредитация на професионално направление 2.3 Философия от област на
висше образование 2. Хуманитарни науки във Философски факултет на ВТУ
“Св. св. Кирил и Методий“**

1. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА:

Процедурата е открита от Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства на 11.04.2018 г. (Протокол №4) по искане на висшето училище (вх. №270/29.03.2018 г.).

На заседание, проведено на 14.11.2018 г. (Протокол №13), на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на Комисията приеха доклада на експертната група, утвърдена с решение на Акредитационния съвет на НАОА от 04.10.2018 г. (Протокол №16).

Експертната група в състав: проф. д-р Иван Камбуров – ръководител, доц. д-р Георги Донев – член, доц. д-р Доротея Ангелова – член и студент Васил Филипов, извърши проверка на оценяваната институция в периода от 25.10.2018 до 27.10.2018 г.

2. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/ - ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО /ТАБЛИЦА 4/:

Въз основа на изводите в доклада на експертната група Постоянната комисия направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнение на критерий 1.1. в съответствие със стандарт 1 от ESG - част 1 /1-10/: „При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище“:

Обучението на студентите по професионалното направление е в съответствие с мисията и целите на ВТУ за утвърждаване на университета като водеща образователна институция в България, която осигурява съвременно обучение, социална адаптация и мобилност на своите кадри и интеграция в европейското образователно пространство и трудов пазар. Великотърновският университет е водещ образователен център в областта на хуманитарните науки.

Обучението в ПН Философия се провежда в съответствие със Закона за висше образование, както и с редица документи, гарантиращи спазването на действащото законодателство и регулиращи функционирането на висшето

училище, което притежава сертификат по международен стандарт за качество, актуализиран през 2015 г. Резултатите от обучението дават възможност на завършилите специалността да се реализират като учители по философия в средните училища, изследователи в научни институти, преподаватели във висши училища, както и в социалния и културния живот.

Приетият още през 2010 г. във ВТУ "Етичен кодекс" регулира професионалните отношения и гарантира защитата на интелектуалната собственост и предотвратяването на корупционни практики. За това допринасят и Факултетската комисия по управление на качеството и акредитацията и създадените към ФФ и „Център за философски изследвания“ и „Институт за перспективни научни изследвания“. Реферираното философското научно списание „Диоген“ е в процес на индексирание в EBSCO.

Констатации за изпълнение на критерий 1.2. в съответствие със стандарт 1 от ESG - част 1 /1-10/ „Управление на качеството на образованието“:

ПКХНИ установи, че както във ВТУ, така и във ФФ е налице ефективен административен механизъм на управление, осигуряващ качествено обучение в професионалното направление. Външното осигуряване на качеството е осигурено чрез прилагането на Сертифицирана система за управление на качеството EN ISO 9001:2015, процедурите по акредитиране на ПН и следакредитационния контрол.

Центърът по управление на качеството провежда анкетни проучвания сред студентите и потребителите на кадри, които са в съответствие с *Правила и процедури за проучване на студентската оценка за качеството на обучение.*

Осъществява се и периодична вътрешна оценка в рамките на факултета чрез планови одити, а качеството на академичния състав се регламентира чрез Правилника за атестиране на преподавателските и научно-изследователските кадри на ВТУ. Комисията по етика, Етичният кодекс, системата "Антиплагиат" и Правилникът за защита на интелектуалната собственост гарантират превенцията срещу плагиатство и изпитни измами.

Констатации за изпълнение на критерий 2.1. в съответствие със стандарт 2 от ESG - част 1 /1-10/: „ВУ извършва обучение по професионалното направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация, (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни“:

Подготвянето, приемането и обновяването на учебната документация в ПН за ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ се осъществява съгласно законовите и институционалните изисквания. Учебните планове в ОКС „Бакалавър“ са съвместими с тези на останалите ВУ, които развиват ПН Философия по отношение на задължителните дисциплини. Разлика има в част от избираемите и факултативни дисциплини; тя е свързана със спецификата на научните изследвания в направлението (философска логика, семантика, философия на езика, философия на съзнанието, аксиология, философия на мита и символа). Относителният дял на актуализираните учебни програми за

последните пет години в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ в ПН Философия е около 70%.

В редовно обучени в ОКС „бакалавър“ (4 години) съотношението на задължителни (28), избираеми (8) и факултативни (4) дисциплини е 70:20:10. Структурата на учебните планове за ОКС „Магистър“ за завършили същото направление е: „Социална философия“ – 2 семестъра, 60 кредита, хорариум 600 часа (р.о.), 360 ч. (з.о.); задължителни към избираеми – 83,36:17,64%, „Съвременна философия“ – 2 семестъра, 60 кредита, хорариум 600 (р.о.), 360 (з.о.); задължителни към избираеми - 88,89:11,11%. „Екзистенциално споделяне“ – 2 семестъра, 60 кредита, хорариум 540 часа р.о., 330 часа з.о., съотношение на задължителни към избираеми е 87,5:12,5%; 9 задължителни на 2 избираеми дисциплини.

Структурата на учебните планове за ОКС „Магистър“ за завършили друго направление е: „Социална философия“ – 3 семестъра, 90 кредита, хорариум 675 часа р.о., 405 ч. з.о.; съответно 12 задължителни към 3 избираеми; „Екзистенциално споделяне“ – 3 семестъра, 90 кредита, хорариум 705 ч. р.о., 480 ч. з.о., 13 задължителни към 3 избираеми; „Философия“ – 4 семестъра, 120 кредита, хорариум 1260 ч. р.о., 760 з.о.; отношение задължителни към избираеми е 90,5:9,5%; 20 задължителни към 4 избираеми. „Екзистенциално споделяне“ (за завършили 3 години ОКС „бакалавър“ в чужбина) – 4 семестъра, 120 кредита, 1005 ч. р.о.; 600 ч. з.о.; съотношение 88:12 %, при 17 задължителни на 4 избираеми дисциплини. Програмата „Екзистенциално споделяне“ се предлага за обучение на английски език.. Задължителните дисциплини в магистърското обучение осигуряват задълбочена научно-теоретична и специализирана подготовка, избираемите са с акцент върху практическата философия и приложенията на знанията.

Констатации за изпълнение на критерий 3.1. в съответствие със стандарт 3 от ESG - част 1 /1-10/: „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение на съответното професионално направление“:

Във ВТУ е налице система, осигуряваща мотивацията и активната позиция на студентите. В ПН Философия тя намира конкретен израз в изготвената квалификационна характеристика, определяща знанията, придобивани във философските дисциплини като онтология, логика, епистемология, етика, социална философия, както и практико-приложните умения, насочени към различни сфери на професионална реализация (научна дейност, образование, управление на културата, издателска дейност и НПО). Документацията за обучението на студентите отговаря на изискванията за ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ в ПН. За обективното оценяване знанията на студентите допринася и периодично провежданият анализ на резултатите от обучението. Отчитат се недостатъците и се планират мерки за тяхното отстраняване: създаване на диалогична и конкурентна среда; повишаване на мотивацията; актуализиране на учебния план; създаване на електронни рийдъри и електронни учебници;

приемане на стратегия за практически занимания. Във ВТУ действа система за разглеждане на жалби от студенти в случай на нарушаване на академичните правила на поведение (няма установени подобни случаи). Създаден е „Философски клуб“ от студенти, по чиято инициатива се издава рецензирано списание „Перспективи“, сдружение Институт „Перспективи“ (<http://www.institute-perspectives.com/home/istoria>); регистриран е „Център за философски изследвания“, който стимулира творческата активност на студентите с постоянен семинар за обсъждане на актуални философски и интердисциплинарни проблеми.

Изградена е организация за постоянно отчитане мнението на студентите и потребителите за съдържанието на учебната документация. ПКХНИ установи, че съществува динамична и прозрачна обратна връзка между преподаватели и студенти и публично оповестена система за провеждане на изпитните процедури. Ефективността на процесите, свързани с качеството на образователния процес се гарантира чрез текущ мониторинг и периодичен анализ.

Констатации за изпълнение на критерий 4.1. в съответствие със стандарт 4 от ESG - част 1 /1-10/: „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответно професионално направление, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане“:

Документацията за прием и обучение на българските и чуждестранните студенти в ПН е съобразена с държавните изисквания за ОКС бакалавър и ОКС магистър и в съответствие със ЗВО. ПКХНИ констатира, че във ВТУ е създадена ефективна административна система, която проследява всички етапи, жалониращи „жизнения цикъл“ на студента. Организацията за привличане, прием и адаптиране на българските и чуждестранните студенти се съдържа в нормативните документи и правилници на ВТУ. Създадена е електронна система за прием и електронен информационен масив. Философски факултет организира „Национално ученическо състезание“, като оценките се включват в образуването на бала. Налице е система за привличане на чуждестранни студенти.

ПКХНИ установи, че във ВТУ действа система за трансфер на кредити, която се основава на Европейската система и е в съответствие с принципите на Лисабонската конвенция. Действащият във ВТУ Правилник, който регламентира признаване на периоди на обучение и практика в чужбина, е огласен на страницата на ВТУ <https://erasmus-vtu.bg/>, като в областта на социалните и хуманитарните науки са сключени 16 договора плюс два по K107.

Особено активен в работата със студенти е „Центърът за философски изследвания“, който провежда редица инициативи за популяризиране и включване на студентите в научна дейност – участие в студентски четения, студентски секции на провежданите международни научни конференции, в семинарите на философски клуб „Философско кафе“. През 2012 г. Университетското издателство започва издаването на студентското научно

списание „Перспективи“. Броят на студентските публикации е 64 за пет години. Специалност „Философия“ поддържа база от данни с информация относно развитието и реализацията на дипломираните студенти.

Констатации за изпълнение на критерий 5.1. в съответствие със стандарт 5 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление“:

Кариерното развитие на академичния състав и качествено обезпечаване на ПН с висококвалифицирани кадри се реализира в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на ВУ. ПКХНИ констатира, че във ВТУ са налице публично оповестени правила и прозрачни процедури за заемане на академични и неакадемични длъжности. Налице е система, осигуряваща пълна информация, свързана с необходимата документация и примерните национални наукометрични показатели. През акредитирания период обучението в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ – философия се осъществява от преподаватели от две катедри: катедра „Философия“ и катедра „История на философията“, впоследствие обединени в една катедра – „Философски науки“, поради пенсиониране на част от академичния състав.

ПН „Философия“ разполага с преподавателски състав с необходимата квалификация и компетентности. Профилиращите дисциплини се водят от 14 преподаватели на първи ОТД (професори – 3; доценти – 6; гл. Асистенти-доктори – 5); средната възраст на преподавателите на първи ОТД е 48,8 години; през акредитирания период е налице академично израстване – професор – 3; д-р – 3; гл. Ас – 3. Средният процент на обезпечаване на лекциите по профилиращите (задължителните) дисциплини с хабилитирани преподаватели на първи ОТД е 83 %. ПКХНИ констатира, че някои от основните дисциплини като „Философия на Новото време (17-18 век)“, „Източна философия“, „Естетика“ и др., не се водят от преподаватели със съответната научна квалификация, Този пропуск, който възниква в резултат на пенсионирането на няколко преподаватели, трябва своевременно да бъде отстранен.

Общият хорариум за редовно обучение: 2310 ч. аудиторна заетост (1770 ч. са задължителни дисциплини, избираеми - 300 ч. и факултативни – 240 ч.); съотношение 70% са задължителни, а 30 % избираеми дисциплини.

Преподавателите от ПН Философия имат значителна публикационна активност (монографии, лекционни курсове, статии) и участие в научни проекти, но ПКХНИ констатира, основният дял се пада на 4-5 от преподавателите. За акредитационния период научната продукция на катедрата наброява 180 научни публикации, от които 36 учебници и монографии, включително и 42 реферирани публикации. През акредитирания период 11 преподаватели от катедра „Философски науки“ са били назначени или са придобили по-висша научно-образователна степен или академично звание; това прави общо 78, 5 % от настоящия състав. Съществува действена система за насърчаване на академичната мобилност в рамките на европейските програми и двустранното сътрудничество. ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“ има над 350 договора по

„Еразъм“ и повече от 100 преки договори за двустранно сътрудничество, 17 изходящи мобилности на преподаватели от ПН Философия по Програма „Еразъм“. Общо за акредитирания период 2013-2017 г. са реализирани 11 изходящи мобилности на преподаватели от специалност „Философия“.

Констатации за изпълнение на критерий 5.2. в съответствие със стандарт 5 от ESG - част 1 /1-10/: „Научноизследователската и художествено-творческата дейност на академичния състав и участието на студентите и докторантите в нея“:

ПКХНИ констатира, че през акредитационния период със съдействието на „Център за трансгранични изследвания“ преподаватели и студенти от специалност „Философия“ реализират мащабен международен проект по Еразъм програма („Глобално разбиране на принудителната миграция“) с участието на 13 европейски университета (2014). Налице интензивно сътрудничество с Университета в Ниш (Философски факултет), Центъра за балкански изследвания, Института за социологически изследвания и Центъра за стратегически изследвания на националната сигурност в Белград. Към отчетния период се отнася и реализацията на Project 179074 *“Tradition, Modernization and Identities in Serbia and in the Balkans in the Processes of European Integrations“*, University of Nis, Centre of Sociological Studies. Спечелен е и проект от екип с ръководител гл.ас.д-р Деница Василева Узунова на тема "Полова диференциация в академичната среда". Студентите от Философски факултет имат възможност да участват и в международни научни проекти, а ежегодните научни сесии по актуални проблеми осигуряват допълнителни стимули за разгръщането на тяхната творческа активност.

ПКХНИ установи, че публикационната дейност на преподавателите по проблематиката на професионалното направление е на висота: реферираните и индексирани публикации в ПН са 42. Изграденият през 2016 г. във ВТУ виртуален научен архив (<http://da.uni-vt.bg/>) свидетелства, че преподавателите във ФФ, макар и в по-малоброен състав, са с 1044 регистрирани публикации (от които 343 на катедра „Философски науки“), с което изпреварва Юридическия (564) и Стопанския факултет (875).

Констатации за изпълнение на критерий 6.1. в съответствие със стандарт 6 от ESG - част 1 /1-10/: „Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности по професионалното направление, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако провеждат такава“:

ФФ към ВТУ разполага с много добра материално-техническа база, осигуряваща оптимални условия за успешна научно-изследователска работа: оборудвани аудитории (учебен корпус 5), 12 зали, 11 специализирани помещения, условия за мултимедийна презентация, факултетска библиотека, денонощен достъп до безжичен интернет; наличие на общежития и столове. Повече от половината от богатия библиотечен фонд е качен в електронни каталози. Осигурен е достъп до

научна информация и бази данни по научната специалност. Централната университетската библиотека има абонамент за електронните бази: **JSTOR**, **Ebsco Host Research Databases**, **SpringerEVIER**. Студентите ползват и книжните фондове на Окръжната научна библиотека и на многобройните културно-информационни центрове. Периодично се обновява библиотечният фонд (за периода по ПН „Философия“ са постъпили 669 нови книги и 85 периодични издания). Библиотечно-информационният център в Корпус № 5 разполага с 68 читателски места и фонд от над 1400 тома литература по философски науки на български, английски и руски, а библиотеката – с десетки периодични издания като “Balkan Journal of Philosophy”, „Идеи“, „Философия“, „Философски алтернативи“ и др.

Констатации за изпълнение на критерий 7.1. в съответствие със стандарт 7 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление и последващата реализация на завършилите“.

Във ВТУ действа доказал ефективността си алгоритъм за управление на информацията, разгърнат в интегрирана модулна информационна система. Тя включва 5 информационни подсистеми, визиращи акредитацията, проектната (<http://ph.uni-vt.bg>), издателската (<http://ph.uni-vt.bg>), научната и управленската дейност на ВУ. Залог за ефективността на образователния процес е системно поддържаната обратна връзка – чрез анкети (със студенти, преподаватели и работодатели), анализ на данните за успеваемостта, обсъждане на преподавателската дейност, както и ежегодно провежданите вътрешни одити и външни оценки, засягащи учебните програми и тяхното съответствие с учебните планове.

Във ВТУ е налице ефективна система за връзка със завършилите студенти – чрез т.нар. Кариерен център за набиране на данни за кариерното израстване на бивши възпитаници на университета. Поддържат се собствени информационни масиви за световните постижения в професионалното направление и актуалността на предлагания учебен материал.

Констатации за изпълнение на критерий 8.1. в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление“:

ПКХНИ установи, че са предприети мерки за създаване на ефективна организация на информационната система на ФФ в съответствие с препоръките от предходната програмна акредитация (наличие на информационни табла, безжична връзка в залите на ФФ, специализиран кабинет за мултимедийно обучение). За информационното обезпечаване допринасят и регистърът на издателската дейност и научните прояви, системите "Е-студент", "Е-преподавател" и "Алумни", както и сключеният през 2016 г. договор за съвместна дейност с Европейския информационен център – Велико Търново. Ежегодно организираните срещи по училищата и Националното ученическо

състезание по философия способстват за популяризирането на специалността и поддържането на висока степен на обществена информираност относно качеството на преподаване във ФФ.

ПКХНИ констатира, че във ВТУ и ПН Философия са налице всички условия за популяризиране на научната продукция и творческите изяви на студенти и преподаватели. Условието за мобилност са своевременно оповестявани на страницата на ВТУ, както и на страницата на Центъра за развитие на човешките ресурси; организират се информационни дни и обучителни семинари. ПКХНИ установи, че е необходимо доусъвършенстване на административния процес по програмата, за да може обучението в приемащия университет да се провежда на предварително договорения език и студентите да се възползват пълноценно от предоставените им възможности.

Констатации за изпълнение на критерий 9.1. в съответствие със стандарт 9 от ESG - част 1 /1-10/: „Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии при обучението по професионалното направление

ПКХНИ установи, че във ВТУ е създадена ефективна и прозрачна процедура за мониторинг и периодично актуализиране на учебните програми, визиращи успеваемостта на студентите (чрез анализ на действащата програма, анкети, ефективна кредитна система, текущо оценяване и семестриален изпит). На базата на придобитата от планираното вътрешно и външно оценяване и обсъдена във ФС информация се правят промени с цел гарантиране конкурентоспособността на ПН : учебните програми се разработват от титуляра на съответната дисциплина, обсъждат се в катедрите на ФФ и във Факултетния съвет, като се актуализират периодично в съответствие с най-новите изследвания в областта на философията.

Констатации за изпълнение на критерий 10.1. в съответствие със стандарт 10 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление“ : самооценки и външни одити от агенции, признати на национално и международно ниво

Самооценяването и оценяването на качеството във ВТУ се осъществяват, от една страна, чрез провежданите от НАОА процедури за институционална и програмна акредитация, а от друга, чрез вътрешни одити на системата за управление на качеството. Регулярно се извършват и външни прегледи за поддържането на сертификата за качество на обучението (за отчетния период той е ISO 9001:2008 и EN ISO 9001:2015), консултации с представителите на потребителите на кадри, както и включване на преподаватели от други ВУ в състава на изпитните комисии. ПКХНИ установи, че ПН Философия във ФФ на ВТУ се развива в конкурентна среда; отстоява се и специфичната ориентация на специалността чрез акцент върху аналитичните и практически ориентирани дисциплини. За поддържане на високо ниво на качеството на учебните

програми важна роля има сътрудничеството на ФФ с университети в Полша, Румъния, Словакия и Турция.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване, проведено на **19.12.2018 г. (Протокол 15)**, на основание чл.88а, ал.5, т.1 от ЗВО и чл. 38, ал.2 от ПДНАОА, членовете на Постоянната комисия гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на докторски програми по десетобалната система, в съответствие с чл. 79 (1) на Закона за висшето образование.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА “Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти”, Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства взе следното **РЕШЕНИЕ:**

1. Дава програмна акредитация на професионално направление 2.3 Философия от област на висше образование 2. Хуманитарни науки на Великотърновски университет “Св. св. Кирил и Методий”, на основание обща оценка 9.11 (девет цяло и единадесет стотни):

2. Сроктът на валидност на акредитацията е ШЕСТ години, в съответствие с чл.79, ал.4 от ЗВО.

3. Определя капацитет на професионално направление 2.3 Философия от област на висше образование 2. Хуманитарни науки на Великотърновски университет “Св. св. Кирил и Методий”, както следва:

за ОКС „бакалавър“ – 160 студенти (редовна и задочна форма на обучение).

за ОКС „магистър“ – 50 студенти (редовна и задочна форма на обучение).

Общо за професионалното направление: 210 студенти.

Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства формулира следните **препоръки:**

1. Да се отстрани възлагането на лекции по задължителни философски дисциплини на преподаватели, които не са специалисти в съответната научна област и нямат публикации по преподаваното от тях направление на философията.

Срок: за уч. 2019-2020 г.

2. Студентите да бъдат запознати с критериите за формирането на оценката и формата на изпита по съответните научни дисциплини.

Срок: за уч. 2019-2020 г.

Председател на ПКХНИ:

Тотоманова)

(проф. дфн Анна-Мария